

Finanční pobídky na podporu vzdělávání

Jaromír Coufalík

Profesní vzdělávání dospělých má prokazatelné přínosy jak pro ně samotné, tak pro jejich zaměstnavatele. Proto se v různých zemích používají i různé způsoby jeho podpory.

K neúčinnějším pobídkám patří pobídky finanční. **Financováním dalšího profesního vzdělávání** se nedávno zabývala mezinárodní konference, kterou uspořádal Národní vzdělávací fond s podporou Ministerstva zahraničních věcí ČR. Jak jednání konference ukázalo, v dalším profesním vzdělávání **v jednotlivých zemích existují značné rozdíly**, a to jak v rozsahu tohoto vzdělávání a míře účasti lidí na něm, tak ve výši výdajů a používání pobídek pro jeho rozvoj. Například ve skupině asi 20 evropských zemí je rozdíl v rozsahu poskytovaného dalšího profesního vzdělávání mezi nejúspěšnější a nejméně úspěšnou zemí (Dánskem a Itálií) devítinásobný.

Finanční nástroje

Aby se dalšího profesního vzdělávání účastnilo co nejvíce lidí (zaměstnaných i nezaměstnaných), snaží se většina zemí účast na něm **stimulovat i pomocí různých finančních nástrojů**:

- První skupinu finančních nástrojů zaměřených na stimulaci poptávky podniků i jednotlivců po dalším profesním vzdělávání tvoří nástroje založené na **daňové soustavě**. Patří k nim možnost, aby si právnické osoby (podniky) i fyzické osoby (jednotlivci) mohly **odečítat vynaložené výdaje na další profesní vzdělávání ze základu daně z příjmu**. Tak je tomu např. v Německu nebo v Maďarsku. Úpravy daňové soustavy mají v různých zemích různé varianty. Výše odpočtu výdajů na další profesní vzdělávání ze základu daně z příjmu může být limitovaná stanovenou částkou (například Maďarsko), nebo procentní sazbou (například Německo), která může být buď diferencovaná pro různé skupiny v závislosti na celkové výši příjmů, nebo jednotná.
- Do druhé skupiny finančních nástrojů na podporu dalšího profesního vzdělávání patří **půjčky**, které mají charakter úvěru na úhradu výdajů na vzdělávání, kdy se půjčka splatí většinou až po ukončení vzdělávání. Záruku na poskytovanou půjčku na vzdělávání zpravidla poskytuje stát. **Spořicí účty na vzdělávání** zase umožňují předem naspořit částku, která se později vydá na vzdělávání.
- Do třetí skupiny finančních nástrojů lze zařadit **osobní vzdělávací účty a poukázky na vzdělávání**. Používání osobních vzdělávacích účtů bylo rozšířené například ve Velké Británii než se zrušilo. Po jejich zavedení si mohl zájemce založit osobní vzdělávací účet a uložit na něj alespoň 25 liber. Za to se mu na tento účet připisovala několikanásobná (např. šestinásobná) částka a z částky na účtu se pak mohly hradit výdaje na vzdělávání získané u některého registrovaného poskytovatele vzdělávání. Osobní vzdělávací účty se ve Velké Británii ukázaly jako účinné, protože rok po zavedení je využívalo 2,5 milionu osob. Osobní vzdělávací účty byly zrušeny kvůli prokázaným případům jejich zneužívání. **Poukázky na vzdělávání** umožňují podobně hradit výdaje na vzdělávání. Mohou být poskytovány jak jednotlivcům, tak podnikům. Například belgické malé a střední podniky mohou získat pro své zaměstnance až 400 poukázek v hodnotě 30 Euro. Výhodou poukázek na vzdělávání, že jejich držitel si může vybírat poskytovatele vzdělávání bez omezení. Na druhé straně se za nevýhodu považuje, že s jejich zavedením je potřeba zlepšit potřebné informační a poradenské služby.

- Čtvrtou rozsáhlou skupinou finančních pobídek na podporu dalšího profesního vzdělávání je **vytváření a využívání fondů na vzdělávání**. Takové fondy existují v řadě evropských zemí, například ve Francii, Itálii, Nizozemí, Finsku, ale také ve Slovinsku nebo Maďarsku. Fondy se zpravidla vytvářejí z **povinných odvodů zaměstnavatelů a zaměstnanců z hrubých mezd**. Povinné odvody a jejich výše (např. 1 % z hrubých mezd) jsou obvykle stanoveny zákonem nebo dohodou se sociálními partnery. Fondy mohou fungovat na úrovni národní, regionální nebo sektorové a podle toho je také v různých zemích spravují různé orgány. Z finančních prostředků fondů se podnikům a jednotlivcům poskytují **příspěvky na další profesní vzdělávání**. Tak například v Itálii využívá tzv. interprofesní fondy více než 360 000 podniků, přičemž průměrná výše příspěvku na vzdělávání jednoho zaměstnance byla 423 Euro (tj. asi 12 000 Kč). Za loňský rok se do fondů získalo 610 mil. Euro (přes 17 miliard Kč). Ve Finsku přispívá do fondů vytvářených sociálními partnery i stát a z fondů získávají zaměstnanci příspěvky na úhradu nákladů na vzdělávání ve výši 330 Euro a také příspěvky na financování pracovního volna (v délce 2 – 18 měsíců) ve výši 75 – 100 % mzdy. Ve Slovinsku se používá sektorově koncipovaných fondů 29. V Maďarsku se používá Fond odborného vzdělávání.

V České republice se zmíněné finanční pobídky na podporu dalšího profesního vzdělávání bohužel dosud nepoužívají, přestože v této oblasti za vyspělým světem zaostáváme.